

HOSPITABLE POLAND 2022+

How to wisely support
Poland and Poles in helping
people fleeing the war
in Ukraine?

GOŚCINNA POLSKA 2022+

Jak mądrze wesprzeć
Polskę i Polaków w pomocy
osobom uciekającym
przed wojną w Ukrainie?

ГОСТИННА ПОЛЬЩА 2022+

Як мудро підтримати
Польщу у прагненні
допомогти особам,
що тікають від війни
в Україні?

DZIESIĘĆ KLUCZOWYCH REKOMENDACJI Z RAPORTU „GOŚCINNA POLSKA 2022+”

Polska stanęła przed wyzwaniem wsparcia i integracji obywateli Ukrainy, zarówno tych, którzy przybyli do Polski przed 24 lutego 2022 roku jako imigranci ekonomiczni, jak również osób uciekających przed wojną w Ukrainie¹. W Polsce są również obecni obywatele ponad 100 państw świata, którzy swoją przyszłość związali z Polską. Poniższe rekomendacje dotyczą przede wszystkim wsparcia oraz możliwej integracji obywateli Ukrainy, których ponad 2,8 mln przebywa w Polsce, ale po niewielkim dostosowaniu mogą stanowić podstawę dla polskiej polityki imigracyjnej i integracyjnej cudzoziemców. Realizacja poniższych rekomendacji zadecyduje o tym, czy imigracja do Polski będzie sukcesem, straconą szansą czy porażką.

- 1.** Polski rząd oraz władze samorządowe powinny uwzględniać w swoich działaniach fakt przekształcenia się **Polski w kraj o charakterze imigracyjnym i wielonarodowościowym z dużym udziałem w społeczeństwie obywateli Ukrainy.**
- 2.** **Polska potrzebuje obecności cudzoziemców na rynku pracy**, tak aby utrzymać konkurencyjność gospodarki. Odpowiednie wykorzystanie potencjału imigrantów, w tym uchodźców wojennych, na rynku pracy wymagać będzie ograniczenia szeregu barier, w tym zwłaszcza językowej, informacyjnej, związanej z obowiązkami opiekuńczymi, kwalifikacji popytowej oraz sprawnego uznawania kwalifikacji.
- 3.** Zwiększona obecność imigrantów, w tym osób uciekających przed wojną w Ukrainie, stwarza **dotatkową presję na rynku mieszkaniowym**. Właściwe odpowiedzenie na wyzwanie w krótkiej perspektywie (identyfikacja i zasiedlenie pustostanów, liberalizacja prawa najmu oraz budowa osiedli modułowych) pozwoli także stworzyć podstawę do poprawy sytuacji mieszkaniowej w Polsce w dłuższym okresie (uporządkowanie i zwiększenie skali rynku najmu, kompleksowy przegląd oraz deregulację prawa budowlanego i regulacji przestrzennych, udostępnienie prywatnym inwestorom terenów zablokowanych pod program „Mieszkanie Plus” lub przekazanie ich gminom, poprawa funkcjonowania Funduszu Dopłat) oraz przygotować się na potencjalne lepsze radzenie sobie ze skutkami klęsk żywiołowych.
- 4.** W obecnym kryzysie nie ma możliwości zagwarantowania edukacji wszystkim uczniom ukraińskim w tej samej formie. Nie jest to też zasadne, wręcz przeciwnie – należy raczej myśleć o kilku uzupełniających się formułach. Kluczowym jest przejściowe dopuszczenie wszystkich form nauki: w szkołach polskich, w klasach przygotowawczych, ale także nauki zdalnej w systemie ukraińskim, jednak z **założeniem dojścia do systemu, gdzie wszyscy uczniowie uczestniczą w zajęciach w formie stacjonarnej.**
- 5.** Największe wyzwania w ochronie zdrowia wynikają ze wzrostu zapotrzebowania na świadczenia w systemie, który ma ograniczone możliwości kadrowe, finansowe i organizacyjne i jest bardzo osłabiony po okresie pandemii COVID-19. **Kluczowe jest zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej i zaspokojenie potrzeb ukraińskich pacjentów**, w szczególności w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz zdrowia psychicznego, a także zaangażowanie zawodowe osób uciekających przed wojną, w zakresie świadczenia usług zdrowotnych i opiekuńczych. W najbliższym czasie konieczne jest uruchomienie informacji w jęz. ukraińskim dla pacjentów z Ukrainy o usługach medycznych i opiekuńczych oraz zapewnienie bezpłatnych zdalnych usług

1 W tekście używamy zamiennie dwóch terminów, które mają ugruntowanie metodologiczne i prawne. Są to: „osoby uciekające przed wojną w Ukrainie” oraz „uchodźcy wojenni”. Takie podejście pozwoli precyzyjnie odnieść się do jakiej kategorii osób odnosimy się w tekście.



tłumaczenia rozmowy między lekarzem (lub innym personelem medycznym) a pacjentem, w niewystarczającym stopniu posługującym się językiem polskim, a także wsparcie pośrednictwa w zatrudnianiu osób z Ukrainy w sektorze opieki zdrowotnej i społecznej, w tym uznawanie ich kwalifikacji.

- 6. Polskie ustawodawstwo powinno zostać przejrane pod kątem zapisów potencjalnie dyskryminujących cudzoziemców przebywających w Polsce.** Ponadto konieczne jest **odbiurokratyzowanie procedur legalizacji pracy i pobytu** – zarówno dla osób uciekających przed wojną w Ukrainie, jak i dla innych kategorii migrantów oraz zadbanie o ochronę i wsparcie dla osób o szczególnych potrzebach lub narażonych na wykozystanie – szczególnie w zakresie zatrudnienia (również w części dot. rynku pracy). Konieczne jest także przystosowanie urzędów różnych szczebli do obsługi migrantów w sposób odpowiadający na ich potrzeby, w tym poprzez zatrudnianie osób z doświadczeniem migracyjnym w administracji publicznej.
- 7. Przekształcenie się Polski w kraj imigracyjny tworzy zupełnie nową perspektywę funkcjonowania Polski, u której podstaw silną rolę będą odgrywały relacje na linii rząd – samorząd – organizacje społeczne.** Nie uda się tego osiągnąć bez przyjęcia transparentnych zasad finansowania i refinansowania przez rząd wszystkich wydatków związanych ze wsparciem i integracją imigrantów, w tym uchodźców wojennych, dla samorządów, a które zostały zlecone przez administrację centralną. Bardzo ważne będzie również ścisłe powiązanie instytucji samorządu terytorialnego z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego, w zakresie transparentnej dystrybucji środków i organizacji działań pomocowych (krajowych, unijnych i międzynarodowych) na rzecz imigrantów, w tym uchodźców wojennych, a także wspierania państw pochodzenia imigrantów, w tym obecnie przede wszystkim Ukrainy.
- 8.** Ukraina i Polska są krajami o bardzo niskim dystansie kulturowym, co jest ogromną zaletą obecnej sytuacji. Niski dystans kulturowy nie jest jednak równoznaczny z brakiem różnic. Konieczne jest pilne przygotowanie spójnej strategii możliwej integracji imigrantów, w tym osób uciekających przed wojną w Ukrainie. Do realizacji polityki integracji **niezbędny jest rządowy program zarządzania wielokulturowością bez którego wszelkie wysiłki na rzecz integracji będą rozproszone oraz dużo mniej efektywne.** Zgodnie z ideą integracji, polityka powinna zostać wypracowana w porozumieniu z przedstawicielami mniejszości tak, aby uwzględniła nie tylko polskie potrzeby, ale również potrzeby tych grup. Jasny i spójny program umożliwiłby zapobieganie ewentualnym kryzysom w przyszłości.
- 9.** Dezinformacja wykorzystywana jest przez Rosję do osłabiania spójności wewnętrznej wrogich jej państw oraz nadwyrażania ich sojuszy. Kryzys uchodźczy sprawił, że obecne przed wojną szkodliwe mechanizmy, procesy i polityki stwarzają jeszcze większe zagrożenie dla spójności społecznej i bezpieczeństwa wszystkich grup mieszkających i przebywających w Polsce. Dlatego też **konieczne jest zapobieganie oraz kontr-narracja dla prób podsycania konfliktów i podziałów pomiędzy mieszkającymi w Polsce różnymi narodowościami,** obecnie szczególnie pomiędzy Polakami a Ukraińcami.
- 10. Pilnym staje się wypracowanie ogólnokrajowej strategii w zakresie polityki migracyjnej uwzględniającej doświadczenia członkostwa w Unii Europejskiej, dwóch kryzysów migracyjnych,** z jakimi mieliśmy w ostatnich miesiącach do czynienia, oraz prognoz w zakresie przyszłości. Ze względu na wagę migracji zarówno w zakresie politycznym, społecznym, jak i ekonomicznym strategia ta powinna być nadrzędna dla działań podejmowanych w wielu politykach publicznych. Musi być zatem opracowana w oparciu o wiedzę ekspercką oraz w atmosferze wolnej od wpływów ideologicznych.

Zespół projektowy:

Marek Balicki, Maria Baran, Jakub Bińkowski, Olga Bochkar, Michał Boni, Maciej Bukowski, Agnieszka Chłoń-Domińczak, Iwona Ciećwierz, Maciej Duszczyk, Olgierd Roman Dziekoński, Tomasz Gajderowicz, Marta Gorczyńska, Halina Grzymała-Moszczyńska, Maciej Jakubowski, Paweł Kaczmarczyk, Witold Klaus, Adam Kozierkiewicz, Iuliia Lashchuk, Radomir Matczak, Jacek Michałowski, Jakub Michałowski, Ignacy Niemczycki, Robert Pater, Oleksandr Pustovyi, Michał Sęk, Filip Szulik-Szarecki, Rafał Trzeciakowski, Jędrzej Witkowski, Jerzy Wiśniewski, Jan Jakub Wygnański

Pełna wersja raportu:



Współfinansowano przy wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego, Fundacji Liderzy Przemian ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu Stypendialnego im. L. Kirklanda oraz Fundacji Konrada Adenauera, Przedstawicielstwa w Ukrainie (Charków) i w Polsce.

Instytucja prowadząca:



Partnerzy, którzy nas wsparli:



Patron honorowy:



Patroni projektu:

